

๑

คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทวิจารณ์
รางวัลกองทุน
หม่อมหลวงบุญเหลือ
เทพยสุวรรณ
ปี ๒๕๔๗

โครงการวิจัย เครือข่ายการวิจารณ์ศิลปะ
การวิจัยและพัฒนา (สกว.)

**ความเห็นของคณะกรรมการตัดสิน
บทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๗**

คณะกรรมการตัดสินบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๗ ได้พิจารณาบทวิจารณ์ซึ่งมีผู้ส่งเข้าประกวด ๒๑ ราย และมีมติให้บทวิจารณ์ของ "กัลปพฤกษ์" ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่นของกองทุน ม.ถ. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ประจำปี ๒๕๔๗ และให้บทวิจารณ์ของไกรวุฒิ จุลพงษ์พร และบทวิจารณ์ของศิริโรจน์ กล้ามโพนุลย์ ได้รับรางวัลชมเชย

คณะกรรมการมีมติให้ "กัลปพฤกษ์" ได้รับรางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๗ ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

บทวิจารณ์ของ "กัลปพฤกษ์" แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความรู้ความเข้าใจสื่อภาพยนตร์อย่างถ่องแท้ ทำให้สามารถวิเคราะห์เทียบเคียงให้ผู้อ่านได้ตระหนักในคุณค่าและบทบาทที่โดดเด่นแตกต่างกันไปของภาพยนตร์แต่ละเรื่อง ในเวลาเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์มิได้เป็นสื่อที่ดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวเป็นเอกเทศ ทว่ามีความสัมพันธ์โยงใยกับโลกภาพยนตร์โดยรวมและศิลปะแขนงอื่นด้วย กลวิธีในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของ "กัลปพฤกษ์" จึงไม่เพียงแต่จะแจ่มแจ้งมีเนื้อหาสาระของภาพยนตร์ออกมาให้เห็นความหมายและนัยที่สำคัญที่แฝงอยู่เท่านั้น แต่ยังอ้างอิงถึงภาพยนตร์และศิลปะแขนงอื่นได้อย่างแม่นยำและชัดเจน เป็นการเปิดโอกาสให้ภาพยนตร์ได้ทำหน้าที่เป็นดังประตูที่เปิดกว้าง นำผู้อ่านไปสัมผัสกับศาสตร์ และศิลป์ของโลกภาพยนตร์ได้อย่างกว้างไกลและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นอกจากนี้บทวิจารณ์ของ "กัลปพฤกษ์" ยังถ่วงไว้ตั้งหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของงานวิจารณ์ นั่นคือการเป็นสื่อกลางที่ถ่ายทอดแง่มุมที่ซับซ้อนของภาพยนตร์ให้ผู้อ่านได้รับรู้โดยไม่ปิดกั้นกระแสทางความคิดและความเห็น แต่กลับกระตุ้นให้เกิดการโต้ตอบทางปัญญา อันเสริมส่งให้การชมภาพยนตร์นั้นเป็นประสบการณ์ที่สมบูรณ์และงดงาม

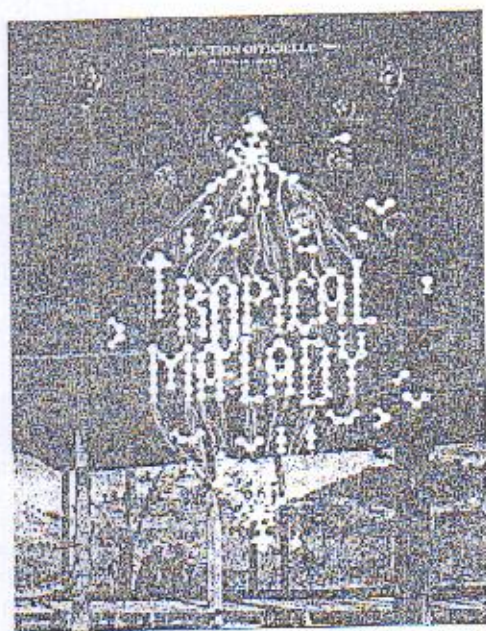
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗

(๕)

ตัวอย่างรางวัลบทวิจารณ์ภาพยนตร์และละครดีเด่น ประจำปี ๒๕๔๗

"สัตว์ประหลาด!" กับมุมมองเชิงทดลอง

Tropical Malady: An Experimental View

"กิลปพฤษณ์"

สำหรับปี 2547 แล้ว คงจะไม่มีข่าวบ้านเทิงข่าวไหนที่จะนำขึ้นดีไปกว่าการที่ผู้กำกับชาวไทยสามารถคว้ารางวัล Jury Prize จากเทศกาลภาพยนตร์ระดับโลกอย่างเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ได้สำเร็จ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล เป็นผู้สร้างปรากฏการณ์ครั้งสำคัญให้กับวงการภาพยนตร์ไทย เมื่อหนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!" ของเขากลายเป็นหนังไทยเรื่องแรกที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมฉายในสายประกวด

แถมยังสามารถชนะใจกรรมการคว้ารางวัลสำคัญติดไม้ติดมือสร้างชื่อเสียงให้กับ
ประเทศไทยของเราได้อย่างน่าชื่นชมอีกด้วย กระแสของรางวัลทำให้ชื่อเสียงของ
อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล เป็นที่รู้จักกันในวงกว้างมากขึ้น และหลายๆ คนก็เฝ้ารอ
อยากรู้ว่าผลงานอันน่าชื่นใจนี้อย่างไรจะออกมา

อย่างไรก็ตาม เมื่อหนัง "สัตว์ประหลาด!" มีโอกาสได้ออกฉายอย่างจำกัดไป
เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา เสียงตอบรับที่มีต่อหนังเรื่องนี้กลับแตกออกเป็นสองฝ่าย
อย่างชัดเจน ซึ่งก็มีทั้งคนที่หลงใหลได้ปลื้มชื่นชมตัวหนังกันอย่างเผลอไปกับคนที่
ผิดหวังอย่างรุนแรงเพราะไม่สามารถที่จะ "รับ" และ "สนุก" ไปกับหนังได้เลย "สัตว์
ประหลาด!" จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่หนังรางวัลที่สร้างปรากฏการณ์ในระดับนานาชาติ
เท่านั้น แต่มันกลายเป็นหนังไทยที่ได้รับการกล่าวขวัญและเป็นทิวาทย์วิจารณ์
ถกเถียงกันมากที่สุดในรอบปี

ถ้าได้ติดตามผลงานภาพยนตร์ของอภิชาติพงศ์มาตั้งแต่สมัยที่เขาจัดทำหนัง
และวิดีโอสั้น ก็จะทราบดีว่าอภิชาติพงศ์เป็นคนทำหนังที่มีวิถีสอนของความเป็นนัก
ทดลองอยู่ในสายเลือด ผลงานภาพยนตร์ในช่วงแรกของเขาย่าง 0016643225059,
Thirdworld, Malee and the Boy, Boys at Noon, Windows, Kitchen and
Bedroom จนถึงหนังยาวเรื่องแรก "ดอกไม้ในมือมาร" หรือ "Mysterious Object at
Noon" ล้วนแล้วแต่เป็นหนังทดลองที่เล่นกับความขัดแย้งด้านองค์ประกอบหนังด้วย
มุมมองที่น่าสนใจอยู่ตลอดเวลา หลังจากที่เขาก็ก้าวไปทำหนังเล่าเรื่องเน้นบรรยากาศ
อย่าง "สุดเสน่หา" หรือ "Blissfully Yours" เขาก็หันกลับมาสู่แนวทางการทดลองอีก
ครั้งกับหนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!" หรือ "Tropical Malady" เรื่องนี้

ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจที่คนดูหนังบางคนที่ไม่คุ้นเคยกับหนังในแนวทดลองมา
ก่อนเลย จะรู้สึกผิดหวังเมื่อได้ชมหนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!" เป็นเรื่องแรก "สัตว์
ประหลาด!" มิได้เป็นหนังที่มุ่งนำเสนอสารหรือเรื่องราวเพื่อความบันเทิงเหมือนหนัง
แนวขนบเรื่องอื่นๆ ที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย แต่มันเป็นหนังทดลองที่มีจุดเริ่มต้นมาจาก
ความสงสัยใคร่รู้ของคนทำหนังที่พยายามเสาะแสวงหาความเป็นไปได้ในรูปแบบใหม่ๆ

ด้านภาษาหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็จะนำไปสู่วิธีการทดลองอันประกอบไปด้วยการ
ตั้งสมมติฐาน การออกแบบวิธีการพิสูจน์ และการสรุปผลเช่นเดียวกับกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป การประเมินคุณค่าหนึ่งทดลองด้วยมาตรฐานของหนึ่ง
แนวขนบจึงไม่ใช่สิ่งยุติธรรม ในขณะที่หนึ่งชนบสามารถวัดคุณภาพได้ด้วย
เนื้อหาสาระที่หนึ่งมีให้กับคนดู แต่สำหรับหนึ่งทดลองแล้วถึงสำคัญอยู่ที่ขั้นตอน
และวิธีการทดลองมากกว่าตัวผลลัพธ์ ข้อสรุปที่ได้จากหนึ่งทดลองจึงเป็นสิ่งที่ควรจะ
ส่งกลับไปถึงคนทำหนึ่งมากกว่าจะฝากแง่คิดหรือสร้างความบันเทิงให้คนดูอย่างหนึ่ง
แนวขนบโดยทั่วไป

อภิชาติพงศ์เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่าสิ่งที่เขาสนใจ "ทดลอง" ในหนังเรื่อง
"สัตว์ประหลาด!" นี่ก็คือการจับเอาสองสิ่งที่ไม่ควรจะอยู่ด้วยกันมาอยู่ร่วมกัน เหมือน
การ "จับเอาแม่เหล็กสองขั้วที่ผลักกันแต่ต้องมาอยู่ด้วยกัน" หนึ่งจึงปรากฏรูปโฉม
ออกมาด้วยโครงสร้างแปลกประหลาดคือเป็นหนังที่ประกอบไปด้วยหนึ่งขนาดย่อม
สองเรื่องซึ่งให้อารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง แต่กลับมีจุดร่วมบางอย่างที่
ยังเกี่ยวโยงหนึ่งทั้งสองเอาไว้โดยใช้แรงผลักและแรงดึงทางอารมณ์หนึ่งมาเป็นตัว
สร้างความสมดุล Concept ที่ว่านี้จะเห็นได้ตั้งแต่วิธีการออกแบบใบปิดหนังฉบับ
ทางการเมื่อครั้งนำไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ภาพใบปิดมีพื้นหลังเป็น
ภาพถ่ายของตัวละครหลักสองตัวที่นั่งอยู่ในศาลาชายหาดให้ความรู้สึกดิบกร้านไร้การ
ปรุงแต่ง แต่มีจุดเด่นอยู่ที่การออกแบบอักษรของชื่อหนังที่ประดิษฐ์ประดิษฐ์ออกมาจน
วิจิตรพิสดาร ความสวยงามแปลกตาของแบบอักษรที่ดัดแปลงมาจากรูปร่างของเขตต์
เชื้อโรถูกเบรคด้วยความดิบเขยของภาพถ่าย สร้างความรู้สึกที่ขัดแย้งแต่ลงตัวสมดุล
กันได้อย่างน่าประหลาด ไปสเตอร์หนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!" จึงเป็นไปสเตอร์ที่ทั้ง
โดดเด่นและสามารถสื่อ Concept หลักของหนังได้อย่างน่าทึ่ง

อย่างที่ไ้เกริ่นเอาไว้แล้วว่าโครงสร้างของหนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!"
ประกอบไปด้วยหนึ่งขนาดย่อมสองเรื่องผูกเข้าไว้ด้วยกัน ในส่วนแรกหนึ่งถ่ายทอด

ห้วงเวลาแห่งความสุขของความรักระหว่าง 'เก่ง' นายทหารหนุ่มกับ 'โด่ง' คนงานโรงงานน้ำแข็ง ด้วยฉากหลังซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ชายป่าในต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง ส่วนในครึ่งหลัง หนังสือพลิกอารมณ์คนดูด้วยเรื่องราวการผจญภัยอันลึกลับของทหารหนุ่มนิรนามที่ออกเดินทางตามล่าเพื่อสมิงกลางป่าดงดิบเพียงลำพัง การเลือกใช้โครงสร้างลักษณะนี้พบเห็นไม่บ่อยนักในวงการศิลปะภาพยนตร์ หนังสือส่วนใหญ่ที่เลือกใช้โครงสร้างแบบแบ่งเป็นตอนๆ มักจะประกอบไปด้วยส่วนย่อยๆ ตั้งแต่สามส่วนขึ้นไปซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการเทียบเคียงความเหมือนและแตกต่างของแต่ละส่วนได้หลากหลายขึ้น ความเสี่ยงอันใหญ่หลวงของการแบ่งหนังสือออกเป็นสองส่วนก็คือการเปรียบเทียบกันเองที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งดึกว่าอีกส่วนอย่างชัดเจน อีกส่วนหนึ่งก็จะค่อยลงไปโดยอัตโนมัติ เท่าที่ผ่านมา หนังสือที่ใช้โครงสร้างแบบสองส่วนเช่นนี้ก็มี L'amore (1948) ของ Roberto Rossellini, Oxen Split Torturing (1969) ของ Teruo Ishii, Two Evil Eyes (1990) ของสองผู้กำกับ George A. Romero และ Dario Argento, Begotten (1991) ของ E. Elias Merhige และล่าสุด Storytelling (2001) ของ Todd Solondz แต่หนังสือเล่มนี้ถ้าไม่ต่างเรื่องต่างราวกันไปเลย ก็มักจะมีเนื้อหาหรืออารมณ์หนึ่งของแต่ละตอนไปในแนวทางเดียวกัน "สัตว์ประหลาด!" จึงนับเป็นเรื่องแรกที่ทดลองวิธีการสร้างแรงผลักดันโดยการทำให้หนังสือทั้งสองส่วนต่างขั้วกันโดยสิ้นเชิง

ในส่วนแรกนั้นหนังสือนั้นใช้ชื่อ "สัตว์ประหลาด!" หรือ "Tropical Malady" เช่นเดียวกับชื่อเรื่อง หนังสือดำเนินไปด้วยอิริยาบถเบาสบาย ถ่ายทอดความโรแมนติกแบบชายรักชายผ่านการเกี้ยวพาราสีของ 'เก่ง' กับ 'โด่ง' ด้วยบรรยากาศแบบพื้นบ้านร่วมสมัย เก่งพาโด่งไปเที่ยวเล่นในตลาด ทานอาหารค่ำแลเล่นเสียงเพลง ถอนโด่งขับรถพาโด่งและเจ้าสุนัขไปหาสัตว์แพทย์ ทั้งสองนั่งจับกันที่ศาลาชายป่าและช้อนท้ายมอเตอร์ไซค์ตระเวนเมื่องกันอย่างโรแมนติก อารมณ์ของหนังในช่วงแรกก็ดูจะเข้าแนวสุขนิยมโดยสมบูรณ์ ความรักของทั้งสองเป็นไปอย่างเข้มข้น ไร้อุปสรรค ผู้คน-

รอบข้างต่างรับรู้และยินดีให้ชายทั้งคู่รักกันอย่างไม่กังขา หนังสืออย่างสวยงามด้วย
ฉากไกลเมื่อกซ์ที่ไต้งรับรักเก่งด้วยการโถมเถือมือของเก่งอย่างหื่นกระหาย ก่อนที่จะ
เดินทางลับเข้าไปในความมืด ปลอ่ยให้เก่งขับรถมอเตอร์ไซค์กลับค่ายเพียงลำพังด้วย
ห้วงอารมณ์แห่งความปิติสุข เสียงเพลงชวนฝันและแสงไฟนีออนอันนวลตายามค่ำ
คืนถ่ายทอดความรู้สึกอ้อมเอิบภายในใจของเก่งได้อย่างชวนอิงฉา แม้การรวิวีของกลุ่ม
นักแสดงไม่สามารถทำลายวงก์อันบรรเจิดของเก่งได้ หลังจากที่หนังสือปลอ่ยให้คนดู
ได้อิ่มเอมกับความสุขกันอย่างเต็มที่แล้ว เรื่องราวก็ตัดสู่ฉากเชื่อมต่อสำคัญใน
ห้องนอนของไต้ง เมื่อไต้งตื่นนอนและเดินออกจากห้องไปพร้อมกับเสียงพูดคุยของ
ชาวบ้านเกี่ยวกับรอยเท้าของสัตว์ประหลาดที่มาลึกลับโมยว่วไปกิน เก่งก็เดินเข้ามาดู
ใต้ผ้าปูที่นอนของไต้งอย่างสนใจและหยิบรูปถ่ายของไต้งสมัยเป็นทหารที่ถ่ายกับ
เพื่อนหนุ่มอีกคนขึ้นมาดู ถึงตอนนี้ภาพจะเริ่มสละสลัมและหายไปจากจอในที่สุด
หนังสือตกอยู่ในความมืดชั่วขณะหนึ่ง จึงปรากฏภาพวาดเสือตึงอันน่าสะพรึงกลัว
พร้อมกับการขึ้นไต้งได้เป็นการปิดฉากหนังสือเรื่องแรกและเปิดตัวหนังสือที่สอง

ในส่วนหลังนั้น หนังสือชื่อว่า "วิญญาณ" หรือ "Spirit's Path" และเปลี่ยน
วิธีการเล่าไปในรูปแบบของตำนานพื้นบ้านปรัมปรา ผู้กำกับใช้วิธีการถ่ายทอด
เรื่องราวด้วยคำบรรยายบนพื้นหลังซึ่งเป็นภาพเขียน สลับกับส่วนของการแสดงของ
ตัวละครในฉากกลางป่า เนื้อเรื่องของหนังสือในส่วนนี้เป็นผจญภัยของนายทหารหนุ่ม
นิรนามที่กำลังตามล่าสัตว์ร้ายที่ออกอาละวาดกินสัตว์เลี้ยงของชาวบ้าน ระหว่างการ
ตามล่านี้นายทหารพบเห็นชายหนุ่มในสภาพเปลือยเปล่าตามร่างกายเต็มไปด้วยรอย
สักด้วยตัวอักษรโบราณ เขาเรียนรู้ในภายหลังว่าชายเปลือยที่เขาเห็นนั้นแท้จริงแล้วคือ
วิญญาณที่สิงอยู่ในร่างของเสือที่เขากำลังตามล่านั่นเอง ในช่วงท้ายหนังสือก็พัฒนา
เรื่องราวให้ลุ่มลึกขึ้น โดยการเปลี่ยนจากการไล่ล่าทางกายภาพมาเป็น การไล่ล่าทาง
วิญญาณแทน จากลีลาที่โปร่งสบายในหนังสือแรก หนังสือที่สองกลับเต็มไปด้วย
บรรยากาศแห่งความน่าสะพรึงของป่าในยามค่ำคืน อารมณ์ของหนังสือในช่วงนี้เต็มไปด้วย
ความอึดอัดอันกรึ่มขวนให้ออกต้นขวัญแวนไปด้วยภัยอันตรายรอบด้าน โทนหนังสือ
อันมืดมนช่วยสร้างความลึกลับให้กับเรื่องราวในตำนานได้อย่างทรงพลัง ในช่วง -

โคลแม็กซ์ของหนังที่เป็นเรื่องของการไล่ล่าทางวิญญาณของทหารหนุ่มกับเสือสมิง
นั้น เป็นช่วงที่เปิดโอกาสให้ผู้กำกับได้แสดงฝีมือลายมือหรือที่เรียกกันว่า bravura
ด้านการกำกับอย่างเต็มที่ จากการสะกดคนดูให้ชะงักงันกับพลังของหนังในชั้น
สุดท้ายให้พลังได้ทัดเทียมกับที่ Lars von Trier เคยทำไว้ในเรื่อง Zentropa เมื่อปี
1991 เลยทีเดียว หนังจบลงอย่างสมบูรณ์ด้วย End Credit แสดงรายชื่อนักแสดง
และทีมงานทั้งหมดที่มีส่วนร่วมทั้งในหนังเรื่องแรกและเรื่องที่สอง

ในฐานะของผู้วิจารณ์แล้ว ผมคงไม่สามารถที่จะสรุปแทนผู้ชมได้ว่าการ
ทดลองในหนังเรื่อง "สัตว์ประหลาด!" สัมฤทธิ์ผลตามที่ผู้กำกับได้ตั้งคำถามเอาไว้
หรือไม่ ปฏิบัติการของการรับชมย่อมขึ้นกับประสบการณ์และรสนิยมที่หลากหลาย
ของคนดูซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้กำกับเองที่จะต้องประมวลกันต่อไป หน้าที่ของการ
วิจารณ์จึงควรจะจำกัดอยู่ที่การประเมินวิธีการทดลองของตัวหนังเพียงเท่านั้น เมื่อ
มองจาก Concept หลักของหนังที่ต้องการทดสอบเรื่องแรงผลักดันเชิงของโครงสร้าง
แบบสองส่วนที่กล่าวถึงไว้ในตอนต้น ก็ต้องยอมรับว่าทั้ง "สัตว์ประหลาด!" และ
"วิญญาณ" สามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของการทดลองในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี หนังส
ทั้งสองเรื่องมีจุดเชื่อมโยงทั้งในส่วนของการใช้นักแสดงนำคู่เดียวกัน ตัวเนื้อเรื่องที่
เป็นลักษณะของการไล่ล่าเหมือนกันและฉากหลังของเหตุการณ์ที่ใกล้เคียงกัน ใน
ขณะที่รายละเอียดและการบดบังโดยรวบของหนังนั้นก็แตกต่างกันอย่างสุดขีด ด้วยฝีมือ
ลายมือด้านการกำกับของอภิชชาติพงศ์ทำให้เขาสามารถควบคุมความเข้มข้นและ
น้ำหนักของหนังทั้งสองเรื่องได้อย่างพอดีพอดี ช็อตภาพรื่องเฟื่องจุดเดียวที่อาจจะม
ีหรือไม่มีผลกับการทดลองในครั้งนี้ก็คือ การเล่าเรื่องในส่วนของ "วิญญาณ" ที่
ผสมผสานทั้งวิธีการและบุรุษของผู้เล่าไว้มากจนเกินไป ทั้งการใช้คำบรรยายด้วย
ตัวหนังสือ ภาพเขียน ภาษาหนัง ไปจนถึงการใส่ตัวละครตลกขบขันได้และบทเล่าเรื่อง
และสนทนาของเสือสมิงในช่วงท้ายที่มั่วสุมระดับกันจนทำให้เรื่องราวด้านานที่ควร
จะเรียบง่ายกลายเป็นพล็อตเรื่องที่วุ่นวายและซับซ้อนเกินความจำเป็น แต่ที่ไม่สามารถ
จะฟันธงได้ว่าจุดนี้เป็นข้อเสียของหนังก็เพราะความคลุมเครืออันนี้เองที่กลับไป

ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศความลึกลับของหนังเรื่องหลังให้ชวนลงนลงยามากยิ่งขึ้น
ข้อน่าสังเกตอีกจุดหนึ่งก็คือ Concept เรื่องความขัดแย้งที่กลมกลืนไม่ได้ปรากฏ
เฉพาะการปะทะกันทางโครงสร้างเท่านั้น ในส่วนปลีกย่อยของหนังทั้งสองเรื่องก็มี
การใส่รายละเอียดที่สะท้อนถึง Concept นี้เอาไว้ด้วย ในส่วนของ "สัตว์ประหลาด!"
ผู้กำกับจับเอาชายหนุ่มมาดแมนสองคนที่ไม่น่าจะรักกันได้มาเล่นบทเสน่หากัน
นอกจากนี้ยังมีการฉายให้เห็นถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างโลกตะวันตก
กับโลกตะวันออกในฉากที่สาวชาวบ้านใช้โทรศัพท์มือถือบนรถสองแถว พ่อบ้านถือ
Remote Control ดูทีวีกลางทุ่งได้แสงดาว และฉากที่ทหารหนุ่มหน้าถูกหุงเจ้าเมือง
เพื่อเล่นอินเตอร์เน็ต ในส่วนของ "วิญญาณ" หนังก็ผสมผสานตำนานพื้นบ้านและ
เรื่องราวการผจญภัยตามแบบฉบับของนักเขียนไทย "น้อย อินทนนท์" เข้ากับลีลาการ
กำกับในสไตล์หนังยุโรปที่ละม้ายคล้ายคลึงกับงานของ Andrei Tarkovsky และ
Bela Tarr แต่ความขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ก็ถูกนำเสนออย่างกลมกลืนจนไม่ได้เป็น
อุปสรรคที่จะไปดึงความสนใจของคนดูจากการปะทะกันของหนังทั้งสองเรื่องแต่
อย่างใด แต่ก็ยังมีอีกหลาย ๆ จุดเช่นกันที่ผู้กำกับใส่เข้ามาในหนังโดยไม่ได้ให้
ความหมายหรือข้อสรุปใดๆ ที่ชัดเจน ในเรื่องแรกเราจะเห็นได้ังใส่ชุดทหารแบบ
เดียวกับแก๊งเพื่อไปสมัครงาน ซึ่งถึงแม้จะไปพ้องกับเรื่องราวการรวมวิญญาณและการ
คลานแบบเงือกของนายทหารนิรนามในเรื่องหลัง แต่หนังก็ไม่ได้ให้ความกระจ่างมาก
ไปกว่านั้น ความเจ็บป่วยทางกายภาพตามชื่อของหนัง "Tropical Malady" ปรากฏอยู่
เพียงตอนเดียวคือตอนที่สุนัขตัวโปรดของไต้ง (ที่ชื่อ "เสือ") มีอาการน้ำคั่งในท้อง
จนแก๊งต้องพาไปหาสัตวแพทย์เพื่อบำบัดรักษาทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงฉากที่ป้าสำเร็จ
ชวนแก๊งและไต้งเข้าไปในถ้ำลึกลับ แต่แก๊งซึ่งเป็นฝ่ายรุกและควรที่จะกล้าหาญมากกว่า
ไต้งกลับเป็นฝ่ายกลัวอันตรายไม่ยอมเข้าถ้ำด้วยอาการชวนสงสัย อย่างไรก็ตามก็ฉีกฉาก
ต่างๆ เหล่านี้ถึงแม้จะมีนัยยะสำคัญที่ไม่ได้บ่งบอกอย่างชัดเจน แต่ทั้งหมดก็เป็นเพียง
ประเด็นรองที่สามารถมองเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ธรรมดาๆ อันเป็นองค์ประกอบ
หลัก ของหนังในส่วนแรกได้อย่างไม่น่าคิดใจอะไรนัก

ปัจจัยสำคัญแท้จริงที่จะเป็นค้ำชีวิและความสำเร็จของหนัง "สัตว์ประหลาด!" จึงขึ้นอยู่กับผลกระทบทางโครงสร้างของหนังส่วนแรกกับส่วนที่สองเท่านั้นว่าจะสามารถทำให้คนดูยอมให้ทั้งสองเรื่องทำปฏิกิริยาทางเคมีรวมเป็นหนังเรื่องเดียวกัน อย่างที่ผู้กำกับตั้งใจไว้หรือไม่ ตราบใดที่คนดูยังคิดว่า "สัตว์ประหลาด!" เป็นเรื่องราวความรักของ "แก๊ง" กับ "โด่ง" หรือเป็นเรื่องราวการไล่ล่าระหว่าง "นายทหาร" กับ "เสือสมิง" อย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว หรืออาจจะสามารถดัดคำกับความรู้สึกค้างหัวของหนังทั้งสองเรื่องแต่ไม่สามารถหลอมรวมความรู้สึกประทับใจให้กลายเป็นหนึ่งได้แล้วละก็ "สัตว์ประหลาด!" ย่อมไม่บรรลุเป้าประสงค์ตามความต้องการแต่ถ้าเมื่อใดที่คนดูสามารถมองเห็นได้ว่าตัวละครที่แท้จริงของหนังเรื่องนี้คือหนังสองเรื่องที่มีชื่อว่า "สัตว์ประหลาด!" กับ "วิญญาณ" ที่เข้ามาทำหน้าที่ขับเคลื่อนทางอารมณ์กันอย่างรุนแรงเพื่อแข่งที่ว่างเพียงหนึ่งเดียวในใจของคนดู จนเกิดความรู้สึกรักที่เสียขวัญใจ ไม่สามารถเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว และจำเป็นต้องออกแรงต้านแรงผลักดันของแม่เหล็กค้างหัว สองหนังทั้งสองเรื่องเข้าด้วยกันเพื่อให้มันสามารถอยู่รวมกันได้ตลอดไป เมื่อนั้น "สัตว์ประหลาด!" จึงจะบรรลุความสำเร็จอย่างแท้จริง เพราะจุดมุ่งหมายของการสร้างงานศิลปะไม่จะเป็นรูปแบบหรือแขนงใด ๆ ก็ตามก่อนมุ่งสู่จุดสูงสุดเพียงจุดเดียว นั่นคือความเป็น "เอกภาพ" ของตัวงาน

จึงไม่ใช่เรื่องผิดเลยที่คนดูแต่ละคนจะมีความรู้สึกต่อหนัง "สัตว์ประหลาด!" ที่แตกต่างกันหลากหลายเช่นนี้ การเสพงานในเชิงทดลองควรจะเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างคนทำหนังกับคนดูที่จะต้องร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้สึกซึ่งกันและกัน โดยไม่จำเป็นว่าการทดลองนั้น ๆ จะต้องประสบผลสำเร็จเสมอไป ผลตอบรับที่หลากหลายต่างหากที่มีคุณค่าต่อนักทำหนังทดลองมากกว่าเสียงชื่นชมอันไร้ซึ่งความหมาย

ภารกิจอันหนักหน่วงและท้าทายทั้งของผู้สร้างหนังและผู้ชมสำหรับกรณี
ของ "สัตว์ประหลาด!" จึงนับเป็นประสบการณ์อันน่าตื่นเต้นมากที่สุดเหตุการณ์หนึ่ง
ในหน้าประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย คงต้องขอขอบคุณและสดุดีในความพยายามอัน
น่าอัศจรรย์ของผู้กำกับ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคนานัปการเพื่อ
ทำให้ "สัตว์ประหลาด!" สามารถมีตัวตนขึ้นมาและกลายเป็นหนังสุดประหลาด
มหัศจรรย์ สร้างกระแสแปลกใหม่แก่วงการหนังไทยจนต้องได้รับการจารึกไว้ . . .
คลอชไป

"กัลป์พุกมภ์"